

7. Tétel

Az osztályszintű értékelés elmélete, formái és eszközei

Mára megváltozott az iskola társadalmi szerepe, ezért előtérbe került az értékelés.
Az értékelés a nevelés-oktatás szerves része.

Az értékelés szintjei:

- mikroszint: osztályszintű munka értékelése, a tanulók teljesítményének értékelése
- mezoszint: iskolai szinten értékelünk
- makroszint: az oktatás működését vizsgálja

Az értékelés funkciója informális: az információt külsőleg használják fel vagy visszacsatolnak, a folyamatot szabályozzák.

Az oktatás funkciói:

- motiváló funkció: az értékelés motiváló hatású, pozitív vagy negatív megerősítés
- informáló funkció: visszacsatolás révén hatékonyabb, minősítés a külvilág számára. Fontos, hogy pontos és konkrét legyen, segítse a tanítási-tanulási folyamatot.

Értékelési filozófiák:

- **kompetitív** (versengés) szempontú: az iskola minősít és rangsorol, a verseny korrektségét biztosítja.
Előnye: szeretik a versengést, azonos képességűeknél jobb alkalmazni.
Hátránya: a nem motiváltaknak nem segít; ártalmas a szorongóknak; beskatulyázás veszélye fennáll; nem kezeli a komplex tudást.
- **nem kompetitív** szempontú: célja a motiválás, a tanulás segítése
Előnye: kerüli az összehasonlítást; elutasítja a versengést; nincs mindenkire érvényes mérce; tanulói teljesítmény a tanár felelőssége; az érdeklődés különbsége a teljesítmény különbsége
Hátránya: kudarccal feldolgozását nem tanítja; a tanuló elhárítja a felelősséget.
- **kooperatív** szempontú: célja az értelmes tanulás.
Előnye: növeli a hatékonyságot; bevonja a diákokat az értékelésbe; a diák felelősséget vállal; közös tevékenységek kidolgozása
Hátránya: a fiataloknál nem alkalmazható.

Az osztályozás:

- norma alapján: a tanuló eredményét más tanulóhoz viszonyítjuk; átlaghoz igazodik.
- kritérium alapján: tantervi követelményekhez igazodik; előre megállapított mércéhez igazodik.

Az oktatási folyamatban elfoglalt helye szerint az értékelés lehet:

1. **Diagnosztikus:** helyzetfeltáró jellegű; előzetes tudást vizsgál. Nem szabad osztályozni! Változatos módszerek kellene; nem egyszeri alkalom kell, hogy legyen.
2. **Formatív:** oktatási folyamat közben történik. Visszacsatol és motivál; hatékony, ha pontos, személyre szabott, konkrét, folyamatos és kiterjed a tudás valamennyi elemére.
3. **Szummatív:** oktatási folyamat lezárásakor. Akkor jó, ha korrekt, hiteles, teljesítménykülönbségeket tudja kimutatni. Lezárt egység eredményességét mutatja, pl.: vizsga.

Feladatlap szerkesztése:

Feladatlap: írásbeli teljesítménymérő eszköz. Nem minden tudástípusra alkalmazható. Szubjektivitást kiküszöböli, megbízható. Fontos, hogy a megoldás egyértelműen eldönthető legyen, a követelményekből induljon ki, formailag legyen jó és igényes.

Feladatlap készítésének lépései:

1. A vizsgálódás célját meghatározni.
2. A követelmények számbavétele:
 - Ismeret jellegű tudás: definíciók, tények, fogalmak
 - Képesség jellegű tudás: műveletek, tevékenységek
 - Műveleti szint: alkalmazás, felismerés
 -
3. Az értékelés céljának megfelelő követelmények kiválasztása.
4. A feladattípus kiválasztása (feleletválasztós, feladataalkotó...)
5. Végleges szerkesztés: könnyebb feladattal indítson, szerepeljen az elérhető pont, pontos és egyértelmű utasításokat tartalmazzon, legyen esztétikus és áttekinthető.